

ภาคที่ 88 เทพเจ้ากวนอู



เทพเจ้ากวนอู

กวนอูเดิมเป็นชาวอำเภอไถ่เหลียง ดินแดนฮอตตั้ง ชื่อเดิมคือเฟิงเสียน ชื่อรองโช่วฉาง รูปร่างสูงใหญ่ สง่างามน่าเกรงขามแก่ผู้พบเห็น มีกำเนิดในครอบครัวนักปราชญ์ เชี่ยวชาญด้าน คัมภีร์พิชัยสงครามและคัมภีร์ลี้ซู่ซุนชีว เป็นนักโทษต้องคดีอาญาแผ่นดิน หลบหนีการจับกุม เร่รอนไปทั่วเป็นเวลา 6 ปีจนถึงด่านดงกวน นายด่านพบพิรุณจึงสอบถามชื่อแซ่ กวนอูตกใจจึงชี้ ไปที่ชื่อด่านคือ "ดงกวน" ทำให้นายด่านเข้าใจว่ากวนอูนั้นแซ่กวน หลังจากนั้นเป็นต้นมากวนอู จึงเปลี่ยนจากชื่อเดิมคือเฟิงเสียนเป็นกวนอู

ต่อมาได้พบเล่าปี่และเตียวหุยที่ตุนก้วนและร่วมสาบานเป็นพี่น้องกัน กวนอูได้ร่วมรบ กับเล่าปี่ปราบโจร โทกผ้าเหลืองจนราบคาบในสมัยพระเจ้าเหี้ยนเต้ แต่เล่าปี่กลับได้เพียงตำแหน่ง นายอำเภออันห้อก้วน ภายหลังตั้งอ้วซึ่งเป็นเจ้าเมืองออกตรวจราชการที่อำเภออันห้อก้วน เล่าปี่ ไม่มีสินบนมอบให้จึงถูกใส่ความด้วยการเขียนฎีกาถวายพระเจ้าเหี้ยนเต้ในข้อหาบฏ เตียวหุย โกรธจัดถึงกับปลั่งมือเขี่ยเตีตักอ้วจนเกือบเสียชีวิต ทำให้เล่าปี่ต้องหลบหนีจากการจับกุมของ ทหารพร้อมกับกวนอูและเตียวหุย

วีรกรรมกวนอูของนั้นมีมากมาย เริ่มจากการร่วมปราบปรามโจร โทกผ้าเหลืองร่วมกับ ทหารหลวงของพระเจ้าเหี้ยนเต้ สังหารฮัวหยงแม่ทัพของตั้งโต๊ะโดยที่สุราคาราวะจากโจโลยัง อุ่น ๆ ปราบงันเหลียงและขุนทิวสองทหารเอกของฮ้วนเสี้ยว บุกเดี่ยวพันลี้หนีจากโจโลเพื่อหวน กลับคืนสู่เล่าปี่ด้วยคำสัตย์สาบานในสวนท้อ ทั้งที่โจโลพยายามทุกวิถีทางเพื่อมัดใจกวนอูแต่ก็ ไม่เป็นผลสำเร็จ ฝ่า 5 ด่าน สังหาร 6 ขุนพลของโจโล และในคราวศึกเซ็กเพ็กโจโลแตกทัพหนี ไปตามเส้นทางฮัวหยง กวนอูได้รับมอบหมายจากขงเบ้งให้นำกำลังทหารมาดักกรอจับกุม โจโล ว่ากล่าวตักเตือนให้กวนอูระลึกถึงบุญคุณครั้งก่อนจนกวนอูใจอ่อนยอมปล่อยโจโลหลุดรอดไป โดยยอมรับโทษประหารตามที่ได้ทำทัณฑ์บนไว้กับขงเบ้ง

เมื่อเล่าปีสถาปนาตนเองเป็นจักรพรรดิครองเสฉวน ได้ให้กวนอูไปกินตำแหน่งเป็นเจ้าเมืองเกงจิ๋วและแต่งตั้งให้เป็นหนึ่งในห้าทหารเสือของเล่าปี ภายหลังซุนกวนมอบหมายให้โลซกเจรจาทองเกงจิ๋วคืน กวนอูบุกเดี่ยวข้ามพากไปกัณฑ์ตั้งเพื่อกินโต๊ะตามคำเชิญโดยที่โลซกและทหารที่แอบซุ่มรอบ ๆ บริเวณไม่สามารถทำอันตรายได้ ภายหลังซุนกวนเป็นพันธมิตรกับโจโฉนำทัพโจมตีเกงจิ๋ว กวนอูพลาดท่าเสียทีแก่ลิบองและลกซุนสองแม่ทัพแห่งกัณฑ์ตั้งจนเสียเกงจิ๋ว พยายามตีฝ่ากำลังทหารที่ล้อมเมืองเป็กเสียดเพื่อชิงเกงจิ๋วกลับคืนแต่โดนกลอุบายจับตัวไปได้ ซุนกวนพยายามเกลี้ยกล่อมให้กวนอูยอมจำนนและสวามิภักดิ์แต่ไม่สำเร็จ จึงถูกประหารพร้อมกับกวนเป้งบุตรบุญธรรมในเดือนสิบสองของปี พ.ศ. 762

ศิระของกวนอูถูกซุนกวนส่งไปมอบให้แก่โจโฉที่สุโต ซึ่งเป็นกลอุบายที่หมายจะหลอกให้เล่าปีหลงเชื่อว่าโจโฉเป็นผู้สังหารกวนอู และนำกำลังทหารไปทำศึกสงครามกับโจโฉแทน แต่โจโฉเท่าทันกลอุบายของซุนกวนจึงจัดงานศพให้แก่กวนอูอย่างสมเกียรติ นำไม้หอมมาต่อเป็นหีบใส่ศิระกวนอู แต่งเครื่องเช่นไหว้ตามบรรดาศักดิ์ขุนนางผู้ใหญ่รวมทั้งสั่งการให้ทหารทั้งหมดแต่งกายขาวไว้ทุกข์ให้แก่กวนอู ยกย่องให้เป็นอ่องแห่งเกงจิ๋วและจารึกอักษรที่หลุมฝังศพว่า "ที่ฝังศพเจ้าเมืองเกงจิ๋ว" ศิระของกวนอูถูกฝังไว้ ณ ประตุมืองลกเอียงหรือฉั่วหยางทางด้านทิศใต้

ความลึกลับข้อ

เมื่อคราวที่เล่าปีทำศึกแพ้โจโฉที่เมืองชีจิ๋วแตกแยกพลัดพรากจากกวนอูและเตียวหุย เล่าปีหนีไปอยู่กับอ้วนเสี้ยว เตียวหุยแตกไปแย่งชิงเมืองเล็ก ๆ และตั้งซุ่มเป็นกองโจร กวนอูถูกโจโฉวางกลอุบายล้อมจับตัวได้ที่เมืองแห่ฝือ และมอบหมายให้เตียวเลี้ยวมาเจรจาเกลี้ยกล่อม กวนอูขอสัญญาสามข้อจากโจโฉคือ "เราจะขอเป็นข้าพระเจ้าเหี้ยนเต้ประการหนึ่ง เราจะขอปฏิบัติพี่สะใภ้ทั้งสอง แลอย่าให้ผู้ใดเข้าออกกล้ากราบเข้าถึงประตูที่อยู่ได้ จะขอเอาเบี้ยหวัดของเล่าปีซึ่งเคยได้รับพระราชทานนั้น มาให้แก่พี่สะใภ้เราทั้งสองประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งถ้าเรารู้ว่าเล่าปีอยู่แห่งใดตำบลใด ถึงมาตรว่าเรามีได้ลามาหาอุปราชเราก็จะไปหาเล่าปี แม้มหาอุปราชจะห้ามเราก็ไม่ฟัง" โจโฉตกลงตามสัญญาสามข้อจึงได้กวนอูไว้ตามต้องการ

โจโฉนำกวนอูไปถวายตัวต่อพระเจ้าเหี้ยนเต้ พยายามเลี้ยงคุกกวนอูอย่างดีเพื่อให้ลืมคุณของเล่าปีแต่หนหลัง ให้เครื่องเงินเครื่องทองแลแพรอย่างดีแก่กวนอูเพื่อหวังเอาชนะใจ สามวันแต่งโต๊ะไปให้ครั้งหนึ่ง ห้าวันครั้งหนึ่ง จัดหญิงสาวรูปงามสิบคนให้ไปปฏิบัติหวังผูกน้ำใจกวนอูให้หลง แต่กวนอูกลับไม่สนใจต่อทรัพย์สินและหญิงงามที่โจโฉมอบให้ ใจมุ่งหวังแต่เพียงคิดหาทางกลับคืนไปหาเล่าปี โจโฉเห็นเสียผ้ากวนอูเก่าและขาดจึงมอบเสื้อใหม่ให้ กวนอูจึงนำเสื้อเก่าสวมทับเสื้อใหม่ด้วยเหตุผลที่ว่า "เสื้อเก่านี้ของเล่าปีให้ บัดนี้เล่าปีจะไปอยู่ที่ใดมิได้แจ้งข้าพเจ้าจึงเอาเสื้อผืนนี้ใส่ชั้นนอก หวังจะดูต่างหน้าเล่าปี ครั้นจะเอาเสื้อใหม่นั้นใส่ชั้นนอก คนทั้งปวงจะครหาว่าได้ใหม่แล้วลืมเก่า"[10]

โจโฉเห็นผ้าที่กวนอูซึ่ผ่ายผอมเพราะทานน้ำหนักกวนอูไม่ไหวจึงมอบผ้าเช็ดหน้าของลิโป้ให้ สร้างความดีใจให้กวนอูเป็นอย่างยิ่งจนถึงกับคุกเข่าคำนับโจโฉหลายครั้งจนโจโฉสงสัยถามว่า "เราให้ทองสิ่งของแก่ท่านมาเป็นอันมากก็ไม่ยินดี ท่านไม่ว่าชอบใจและมีความยินดีเหมือนเราให้ผ้าตัวนี้ เหตุไฉนท่านจึงรักผ้าอันเป็นสัตว์เดียรัจฉานมากกว่าทรัพย์สินอีกเล่า" กวนอูจึงตอบด้วยเหตุผลว่า "ข้าพเจ้าแจ้งว่าผ้าเช็ดหน้าตัวนี้มีกำลังมาก เดินทางได้วันละหมื่นเส้น แม้ข้าพเจ้ารู้ว่าเล่าปีอยู่ที่ใด ถึงมาตรว่าไกลก็จะไปหาได้โดยเร็ว เหตุฉะนี้ข้าพเจ้าจึงมีความยินดีขอบคุณมหาอุปราชมากกว่าให้สิ่งของทั้งปวง"

ความถือคุณธรรม

ภายหลังจากเที่ยวเลี้ยวเจรจาเกลี้ยกล่อมกวนอูได้สำเร็จ โจโฉสั่งทหารเปิดทางให้กวนอูเข้าเมืองและจัดให้อยู่ร่วมเรือนเดียวกับพี่สะใภ้ทั้งสองคือนางกำสุหยินและนางบิสูหยิน หวังให้กวนอูคิดทำร้ายจะได้แตกน้ำใจจากเล่าปี่ โจโฉจะได้ครอบครองกวนอูไว้เป็นสิทธิ์แก่ตัว แต่กวนอูให้พี่สะใภ้ทั้งสองนอนห้องด้านในและนั่งจุดเทียนคูนั่งสวดรักษาพี่สะใภ้อยู่นอกประตู เป็นการทรมาณตนเองจนรุ่งเช้าในระหว่างเดินทางกลับสู่โต๊ะ เมื่อโจโฉรู้ดังนั้นก็เกรงใจกวนอูด้วยว่า "มีความสัตย์และกตัญญูต่อเล่าปี่"

ความกตัญญูรู้คุณ

ในคราวศึกที่ตำบลเป๊าะแป๊ะ อ้วนเสี้ยวนำทัพหมายบุกโจมตียึดครองสุโต๊ะ โจโฉจัดทหารสิบห้าหมื่นแยกออกเป็นสามกองเข้ารับมือกับอ้วนเสี้ยว ในการทำศึกโจโฉสูญเสียซงเหยียน ขุซง และไพร่พลจำนวนมาก ซิหลงเสนอให้เรียกกวนอูออกรบ โจโฉกลัวกวนอูออกรบแล้วจะเป็นการแทนคุณตนเองและจากไปแต่ซิหลงแย้งว่า "ข้าพเจ้าเห็นว่าเล่าปี่ไปอาศัยอ้วนเสี้ยวอยู่ แม้กวนอูมาทหารอ้วนเสี้ยวคนนี้เสียได้ อ้วนเสี้ยวรู้ก็จะฆ่าเล่าปี่ เมื่อเล่าปี่ตายแล้วกวนอูก็จะเป็นสิทธิ์อยู่แก่ท่าน" โจโฉเห็นชอบด้วยความคิดซิหลงกวนอูจึงถูกเรียกตัวออกศึก โจโฉพากวนอูขึ้นไปบนเนินเขาและชี้ให้ดูตัวงันเหลียง กวนอูจึงว่า "งันเหลียงคนนี้หรือ ข้าพเจ้าพอจะสู้ได้ ท่านอย่าวิตกเลย ข้าพเจ้าจะตัดศีรษะงันเหลียงมาให้ท่านจงได้" และได้ตัดคอขุนทิวและงันเหลียง สองทหารเอกของอ้วนเสี้ยวตั้งคำสัตย์ที่ได้ลั่นวาจาไว้ แม้จะไม่ยอมเป็นข้ารับใช้โจโฉแต่ก็ยอมพลีกายถวายชีวิตในการทำศึกสงครามให้แก่โจโฉ เป็นชายชาติทหารเต็มตัว ช่วยทำศึกให้แก่โจโฉด้วยความสัตย์ซื่อ กตัญญูรู้คุณเพื่อเป็นการทดแทนคุณ โจโฉที่ได้เลี้ยงดูและปูนบำเหน็จรางวัลต่าง ๆ ให้มากมาย

นับจากนั้นเป็นต้นมา ชื่อเสียงและกิตติศัพท์ฝีมือเก่งกาจในการทำศึกของกวนอูก็เป็นที่เลื่องลือกล่าวขานและรู้จักกันทั่วทั้งแผ่นดิน ในคราวที่โจโฉที่นำกำลังบุกกลงใต้หวังยึดครองกังตั๋ง จิวอี้แม่ทัพของซุนกวนวางแผนการลอบฆ่าเล่าปี่โดยเชิญมากินโต๊ะ เล่าปี่หลงเชื่อถ้อยคำจิวอี้พาชื่อ

พาทหารไปกั๊งตั้งเพียงแค่ 20 คน นั่งดื่มเหล้ากับจิวอี้จนเมาในค่าย จิวอี้นัดแนะกับทหารไว้เมื่อเห็นตนเองทิ้งจอกเหล้าให้สัญญาณก็ให้ทหารที่เตรียมซุ่มไว้ออกมาฆ่าเล่าปี่ ระหว่างกินโต๊ะจิวอี้เห็นกวนอูยืนถือกระบี่อยู่ด้านหลังของเล่าปี่จึงถามว่าเป็นใคร เมื่อเล่าปี่ตอบว่า "กวนอูเป็นน้องข้าพเจ้าเอง" จิวอี้ก็ตกใจจนเหงื่อกาฬไหลโถมกาย เกรงกลัวฝีมือของกวนอูจนล้มเลิกแผนการฆ่าเล่าปี่

ในคราวศึกเซ็กเพ็ก ภายหลังจากขงเบ้งทำพิธีเรียกลมอาคนย์ให้แก่จิวอี้และลอบหลบหนีด้วยแผนกลยุทธ์หลบหนีจากการถูกปองร้ายของจิวอี้ เดินทางกลับยังแฮเค้าพร้อมกับจูล่ง ขงเบ้งมอบหมายให้จูล่งคุมทหารสามพันไปซุ่มรอที่ตำบลฮัวหลิม ให้เตียวหุยคุมทหารสามพันไปซุ่มรอที่เนินเขาปากทางตำบลโฮโลก๊ก ให้บิ๊ตักและบิฮองคุมทหารไปดักรออยู่ตามชายทะเลคอยดักจับทหารโจโฉที่หลบหนีมา ให้เล่ากั๊งคุมเรือรบไปตั้งอยู่ที่ตำบลสุเซียงและให้เล่าปี่คุมทหารไปคอยดูแลแผนการเผาทัพเรือโจโฉของจิวอี้อยู่บนเนินเขา ขงเบ้งจงใจไม่เลือกใช้กวนอูทำให้กวนอูน้อยใจจึงกล่าวแก่ขงเบ้งว่า "ตัวข้าพเจ้านี้มาอยู่กับเล่าปี่ช้านานแล้ว แลเล่าปี่จะทำการสิ่งใดก็ยอมใช้สอยข้าพเจ้าให้อาสาไปทำการก่อนทุกแห่ง ครั้งนี้ท่านแคลงข้าพเจ้าสิ่งใดหรือ จึงไม่ใช้ไปทำการเหมือนคนทั้งปวง" ขงเบ้งจึงมอบหมายให้กวนอูคุมทหารห้าร้อยไปตั้งสักร้อยทางฮัวหยง แต่ก็เกิดความคลางแคลงกวนอู ด้วยความเป็นคนสัตย์รู้จักรู้อคุณคน เกรงกวนอูจะนึกถึงคุณโจโฉที่เคยเอ็นดูทำนุบำรุงมาแต่ก่อนจึงไม่ฆ่าเสียและปล่อยให้หลุครอดไป กวนอูจึงยอมทำทัณฑ์บนแก่ขงเบ้งด้วยศัรษะของตนเองถ้าไปดักรอโจโฉที่เส้นทางฮัวหยงแล้วปล่อยให้หลบหนีไปได้

โจโฉแตกทัพไปตามเส้นทางที่ขงเบ้งคาดการณ์ไว้จนถึงฮัวหยง พบกวนอูขี่ม้าถือง้าวคุมทหารออกมาขึ้นสกัดขวางทางไว้ โจโฉเกิดความระส่ำระสายจะต่อสู้แต่เร็วแรงและกำลังของทหารที่ติดตามมานั้นอ่อนแรง เทียหยกจึงกล่าวแก่โจโฉว่า "จะหนีจะสู้นั้นก็ไม่ได้ อันน้ำใจกวนอูเป็นทหารนั้นก็จริง ถ้าเห็นผู้ใดไม่สู้รบแล้วก็มีได้ทำอันตราย ประการหนึ่งเป็นผู้มีความสัตย์ ทั้งรู้จักคุณคนนักด้วย แล้วท่านก็ได้เลี้ยงดูมีคุณไว้ต่อกวนอูเป็นอันมาก แม้ท่านเข้าไปว่ากล่าวโดยดี เห็นกวนอูจะไม่ทำอันตรายท่าน" โจโฉเห็นชอบด้วยจึงว่ากล่าวตักเตือนกวนอูให้ระลึกถึงบุญคุณแต่ครั้งเก่าคราวที่กวนอูหักด่านถึง 5 ตำบล ฆ่า 6 ขุนพลและทหารเป็นจำนวนมาก ขอให้กวนอูเปิดทางให้หลบหนีไป กวนอูนั้นเป็นคนกตัญญูรู้คุณคน ได้ฟังโจโฉว่ากล่าวก็สงสารนึกถึงคุณโจโฉซึ่งมีมาแต่หนหลัง จึงยอมเปิดทางให้โจโฉหลบหนีไปโดยตนเองเลือกยอมรับโทษประหารตามที่ได้อ่านวาจาสัตย์และทำทัณฑ์บนไว้แก่ขงเบ้ง

ความกล้าหาญ

เมื่อคราวเล่าปีตั้งตนเป็นใหญ่ในเสฉวนและสถาปนาตนเองเป็นพระเจ้าฮันตั้ง ได้ให้กวนอูไปกินตำแหน่งเจ้าเมืองเกงจิ๋วซึ่งเป็นหัวเมืองเอกของเสฉวน แต่เดิมเกงจิ๋วเป็นของซุนกวน โลซกจึงเป็นนายประกันให้เล่าปียึดเกงจิ๋วโดยสัญญาว่าเมื่อได้เสฉวนจะคืนเกงจิ๋วให้ แต่เมื่อเล่าปีได้เสฉวนกลับไม่ยอมคืนเกงจิ๋วให้ตามสัญญา ซุนกวนให้จูกัดกินพี่ชายขงเบ้งเป็นเหตุไปเจรจาขอคืน แต่เล่าปีก็สร้างบิดพลิ้วไม่ยอมคืนแต่จะยกเมืองเตียงสา เมืองเลงเหลงและเมืองฮุยเอี๋ยวให้แทน โดยให้ไปเจรจาขอเกงจิ๋วคืนแก่กวนอูผู้เป็นเจ้าเมือง โลซกจึงวางแผนการชิงเกงจิ๋วคืนด้วยการเชิญกวนอูมากินโต๊ะ ณ ปากน้ำลกเค้า ถ้าเจรจาขอเกงจิ๋วคืนจากกวนอูไม่สำเร็จจะใช้กำลังเข้าแย่งชิงโดยให้กำหลงและลิบองคุมทหารซุ่มรออยู่รอบด้าน

กวนอูรับคำเชิญของโลซก แต่กวนเป้งเกรงกวนอูจะได้รับอันตรายหากไปกินโต๊ะตามคำเชิญ กวนอูจึงให้เหตุผลว่า "เหตุทั้งนี้เพราะจูกัดกินไปบอกซุนกวน โลซกจึงคิดกลอุบายให้เราไปกินโต๊ะแล้วจะได้ทวงเอาเมืองเกงจิ๋วคืนไปไว้เป็นกรรมสิทธิ์ซุนกวน ครั้นเราจะไม่ไปชาวเมืองกังตั้งจะดูหมิ่นเรวากแล้ว พรุ่งนี้เราจะพาทหารแต่ยี่สิบคนลงเรือเร็วไปกินโต๊ะ จะดูท่วงทีโลซกจะเกรงง้าวที่เราถือหรือไม่" แต่กวนเป้งเกรงเล่าปีจะตำหนิถ้าหากปล่อยให้กวนอูไปกังตั้ง มิใช่กวนเป้งและม้าเลี้ยงจะห้ามปราม กวนอูก็ยืนยันคำเดิมตามที่ได้ลั่นวาจาไว้พร้อมกับกล่าวว่า "เจ้าอย่าวิตกเลย อันบิดานี้ก็มีฝีมือเลื่องลืออยู่ แต่ทหารโจโฉเป็นอันมากนับตั้งแสน บิดากับม้าตัวเดียวก็ยังไม่ต้องเกาทัณฑ์แลอาวุธทั้งปวง จับม้ารบพุ่งรวดเร็วเป็นหลายกลับ อุปมาเหมือนเข้าดงไม้้อออออกจากพงแขม จะกลัวอะไรแก่ทหารเมืองกังตั้งเพียงนี้ดังหนูล้านหาสง่าไม้ ได้ออกปากว่าจะไปแล้วจะให้เสียวาจาไย"

กวนอูข้ามฟากไปกินโต๊ะตามคำเชิญของโลซกโดยลงเรือเร็ว มีนายท้ายกะลาสีประมาณยี่สิบคนพร้อมธงแดงสำหรับกวนอู แต่งกายโอ้โงงใส่เสื้อแพรสีม่วง โปกแพรสีเขียวปราศจากเกราะป้องกัน มีจิ๋วองแบกง้าวนั่งเคียงข้าง มีทหารฝีมือเยี่ยมติดตามมาด้วยประมาณเจ็ดแปดคน บุกรเดียวไปยังดินแดนกังตั้งด้วยความองอาจกล้าหาญมิเกรงกลัวต่อความตายที่อาจเกิดขึ้นได้ในต่างแดน โลซกเห็นกวนอูแต่งกายมีสง่าผ่าเผยก็เกิดความหวาดกลัว เกรงจะเจรจาขอเกงจิ๋วคืนไม่สำเร็จ ครั้นคร้ามกวนอูขนาดเสพย์สุราก็มีอาจเหยหน้าขึ้นดูกวนอู

ความหยิ่งทรนง

แม้กวนอูจะได้อิสรภาพเป็นผู้ที่มีความสัจซื่อถือคุณธรรม กตัญญูรู้คุณและมีความกล้าหาญ แต่ถ้าพิจารณาจากวรรณกรรมจีนอิงประวัติศาสตร์เรื่องสามก๊ก ฉบับเจ้าพระยาพระคลัง (หน) เรื่องราวชีวิตของกวนอูตั้งแต่เริ่มพบกับเล่าปี่และเตียวหุย จนถึงการจบชีวิตพร้อมกับกวนเป๋งเมื่อคราวเสียเกงจิ๋ว ก็อาจกล่าวได้ว่ากวนอูนั้นเป็นผู้ที่เหมาะสมและคู่ควรแก่การเป็นยอดวีรบุรุษ เป็นผู้กล้าที่ก่อปรปักษ์ด้วยสติปัญญาอันหลักแหลม เป็นยอดขุนพลผู้มีฝีมือกล้าเลิศจนเป็นที่กล่าวขานไปทั่ว สามารถกุมชัยชนะในการต่อสู้ทำศึกสงครามมานับครั้งไม่ถ้วน แต่สุดท้ายกวนอูก็พลาดท่าเสียทีให้แก่ขุนพลผู้เยาว์วัยเช่นลกซุน และต้องแลกแก๊งจิ๋วกับความผิดพลาดของตนเองด้วยชีวิต

ข้อเสียอันร้ายแรงของกวนอูคือความเย่อหยิ่งทรนงในศักดิ์ศรีและเชื่อมั่นในตนเองมากจนเกินไป ไม่เชื่อถือผู้ใดนอกจากตนเอง เมื่อคราวที่เล่าปี่ไปเชิญขงเบ้งจากเขาโง่ถึงถึงสามครั้ง เพื่อให้เป็นที่ปรึกษาในการทำราชการแผ่นดิน กวนอูไม่ยอมรับฟังคำสั่งของขงเบ้งด้วยเห็นว่าอายุน้อยกว่าตนเอง เตียวหุยและเล่าปี่ รวมทั้งเมื่อเล่าปี่ให้ความเคารพนับถือขงเบ้งประดุจอาจารย์ กวนอูยิ่งเกิดความน้อยใจในตนเองเป็นอย่างยิ่งจึงกล่าวว่า "ขงเบ้งนั้นอายุยี่สิบเจ็ดปีอ่อนกว่าท่านอีก แต่ก็ยังมีได้ปรากฏปัญญาแลความคิดมาก่อน เหตุใดท่านจึงมาค้ำบังขงเบ้งดั่งอาจารย์ละนี้" และด้วยนิสัยที่ไม่ยอมอ่อนต่อผู้อื่น กวนอูจึงถูกขงเบ้งตัดนิสัยในคราวศึกทุ่งพม่าด้วยการขอรบกระบี่และอาญาสิทธิ์ของเล่าปี่ไว้ในครอบครองเพื่อสั่งการแก่กวนอู

ขงเบ้งมอบหมายให้กวนอูคุมทหารพันนายไปชุมรอกอย ณ เขาอิสนัน ให้เตียวหุยคุมทหารพันนายไปชุมรอกอย ณ ป่าอันหลิม ให้จูถ่งคุมทหารยกไปเป็นกองหน้าและให้เล่าปี่คุมกำลังทหารไปเป็นกองหนุนจูถ่ง กวนอูจึงกล่าวแก่ขงเบ้งว่า "ท่านจัดแจงเราทั้งปวงให้ยกไปทำการทั้งนี้ก็เห็นชอบอยู่แล้ว แลตัวท่านนั้นจะมาเป็นประการใดเล่า" แต่เมื่อแผนการเผาทัพแฮหัวตุ้นของขงเบ้งประสบความสำเร็จ กองทัพของแฮหัวตุ้นสูญเสียชีวิตไพร่พลเป็นจำนวนมากที่ทุ่งพม่า ทำให้กวนอูยอมรับในสติปัญญาของขงเบ้งและยอมเชื่อฟังคำสั่งของขงเบ้งมาโดยตลอด

ภายหลังเล่าปีตั้งตนเองเป็นใหญ่ในเสฉวน สถาปนาตนเองเป็นพระเจ้าฮันตั้ง ได้มอบหมายให้บิสิถือตรามาแต่งตั้งให้กวนอูเป็นทหารเสือที่เอกของเล่าปี โดยเหล่าทหารเสือประกอบไปด้วย กวนอู เตียวหุย จูล่ง ม้าเฉียวและสองตง เมื่อกวนอูได้ฟังดังนั้นก็โกรธจึงว่า "เตียวหุยก็เป็นน้องของเรา จูล่งเล่าก็ได้ติดตามพี่เรามาช้านานแล้ว ก็เหมือนหนึ่งเป็นน้องของเรา ฝ่ายม้าเฉียวเล่าก็เป็นชาติเชื้อตระกูลอยู่ แต่สองตงคนนี้เป็นแต่เชื้อพลทหารชาติต่ำ เป็นคนแก่ชรา หากจะตั้งให้เสมอเราด้วยไม่ ซึ่งมีตรามาดังนี้หายยอมไม่ก่อน"

ก่อนที่กวนอูจะเสียดวงจิวและพายัพั้งถูกประหารชีวิต ชุนกวนได้ส่งจูกัดกินเป็นเจ้าแม่มาเจรจาสู่ขอบุตรสาวของกวนอูเพื่อแต่งงานกับบุตรชายของชุนกวน แต่กวนอูปฏิเสธด้วยเหตุผลที่ว่าบุคคลผู้สืบทอดแซ่ชุนมาสามชั่วอายุคนนั้น ถึงแม้จะยิ่งใหญ่ก็ไม่ได้ยิ่งใหญ่ด้วยตนเองจึงไม่นิยมและนับถือชุนกวน ถือคติตราค่าของตนเองยิ่งใหญ่กว่าชุนกวนด้วยถ้อยคำปฏิเสธการสู่ขอว่า "บุตรของเรานี้ชาติเชื้อเหล่าเสือ ไม่สมควรจะให้แก่สุนัข ท่านว่ามาดังนี้ ถ้าเรามิคิดเห็นแก่หน้าขงเบ้งน้องของท่าน เราก็จะมาท่านเสีย อย่าว่່าไปเลย" โดยที่กวนอูไม่ทันยั้งคิดถึงความสัมพันธ์ระหว่างเล่าปีและชุนกวน ซึ่งเล่าปีมีฐานะเป็นราชบุตรเขยของแซ่ชุน อีกทั้งการปฏิเสธชุนกวนแบบไม่มีเชื้อไขของกวนอู กลายเป็นการสร้างชนวนให้ชุนกวนเป็นพันธมิตรกับโจโฉ ทำลายยุทธศาสตร์สามก๊กของขงเบ้งจนเป็นเหตุให้กวนอูพายัพั้งและเสียชีวิต

และเมื่อกวนอูได้รับคำสั่งจากเล่าปีให้คอยรักษาเมืองเกงจิว ซึ่งเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในการทำศึกสงคราม แต่ด้วยความหยิ่งทรนงและเชื่อมั่นในฝีมือตนเอง กวนอูก็มีได้ใส่ใจปฏิบัติตามคำสั่งของขงเบ้งที่กล่าวว่า "ท่านจะอยู่ภายหลังนั้น จงจัดแจงระมัดระวังตัวข้างฝ่ายเหนือคอยสู้โจโฉให้ได้ ฝ่ายใต้นั้นท่านจงทำใจดีประนอมด้วยชุนกวน โดยปรกติ เมืองเกงจิวจึงจะมีความสุข" จึงเป็นเหตุเสียดวงจิวให้แก่ชุนกวนและทำให้ตนเองต้องเสียชีวิต

ครอบครัว

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์จีนระบุว่า กวนอูมีบุตรชายจำนวน 3 คน ได้แก่ กวนเป้ง กวนหิ้นและกวนสก โดยสันนิษฐานว่ากวนหิ้นและกวนสกเป็นบุตรชายของกวนอูซึ่งเกิดจากภรรยาที่เล่าปี่เป็นผู้ขอให้เมื่อคราวกวนอูครองเมืองเกงจิ๋ว โดยหลักฐานทางประวัติศาสตร์จีนไม่ปรากฏชื่อภรรยา กวนหิ้นเป็นบุตรชายคนโต ปรากฏตัวในวรรณกรรมจีนอิงประวัติศาสตร์เรื่องสามก๊กภายหลังจากกวนอูและเตียวหุยเสียชีวิต แต่เดิมอยู่เมืองเกงจิ๋วร่วมกับกวนอู หลังจากกวนอูเสียชีวิตได้ติดตามเล่าปี่ออกทำศึกกับซุนกวนมาโดยตลอด และกวนสกซึ่งเป็นบุตรชายคนรอง ปรากฏตัวครั้งแรกเมื่อคราวช่วยขงเบ้งรบกับเบ้งเฮ็ก สำหรับกวนเป้งเป็นบุตรบุญธรรม แต่เดิมเป็นบุตรชายของกวนเต้ง ได้พบกับกวนอูเมื่อคราวที่กวนอูและซุนเจียนนำกำลังทหารยี่สิบคนไปทางทิศเหนือใกล้กับเมืองกจิ๋วเพื่อพบเล่าปี่

กวนอูได้ไปขอพักอาศัยในบ้านป่าแห่งหนึ่ง กวนเต้งผู้เป็นเจ้าของบ้าน ได้ยินกิตติศัพท์และชื่อเสียงของกวนอูมานานจึงว่า "ท่านกับเราเป็นแซ่เดียวกัน แต่ก่อนนั้นเราก็ได้ยินลืออยู่ว่าท่านมีฝีมือกล้าหาญ ประกอบทั้งความสัตย์ซื่อ ซึ่งได้พบท่านนี้เป็นบุญของเรา" และนำกวนเป้งและกวนเหล็งมาค้ำนบกวนอู โดยมอบกวนเป้งบุตรชายคนเล็กให้เป็นบุตรบุญธรรมของกวนอูเมื่ออายุได้ 15 ปี โดยเล่าปี่เห็นเหมาะสมด้วยว่าขณะนั้นกวนอูยังไม่มีบุตรสืบสกุล หลังจากกวนเป้งเป็นบุตรบุญธรรมของกวนอู ได้ติดตามเคียงข้างกวนอู ร่วมรบเคียงบ่าเคียงไหล่ช่วยทำศึกตลอดเวลา เมื่อคราวที่กวนอูถูกจับได้ที่เขาเจาตัน กวนเป้งวิ่งเข้าไปหาหมายจะช่วยเหลือกวนอู แต่ถูกจูเหียนคุมทหารเข้าล้อมจับตัวไว้ก่อนถูกประหารชีวิตพร้อมกับกวนอู

กวนอูมีอาวุธประจำกายคือง้าวรูปจันทร์เสี้ยว สร้างขึ้นเมื่อคราวเล่าปี่ กวนอูและเตียวหุยออกเกลี้ยกล่อมราษฎร รวบรวมกำลังไพร่พลจัดตั้งกองทัพออกต่อสู้กับโจรโพกผ้าเหลือง ได้มีพ่อค้าม้าชื่อเตียวลิเฟงและเล่าสงได้ร่วมบริจาคม้าจำนวนห้าสิบ เงินห้าร้อยตำลึงและเหล็กร้อยหาบสำหรับสร้างเป็นอาวุธจำนวนมาก เล่าปี่ให้ช่างตีเหล็กเป็นกระบี่คู่แบบโบราณ เตียวหุยให้ช่างตีเหล็กเป็นทวนรูปร่างลักษณะคล้ายงู

สำหรับกวนอูให้ช่างตีเหล็กเป็นง้าวขนาดใหญ่รูปจันทร์เสี้ยว ประดับลวดลายมังกรขนาด ความยาว 11 ศอกหรือประมาณ 3 เมตร 63 เซนติเมตร หนัก 82 ชั่งหรือประมาณ 65.6 กิโลกรัม มี ชื่อเรียกเฉพาะว่า ซิงหลงเหยียนเยว่เตา (จีนตัวเต็ม: 青龍偃月刀; พินอิน: qīnglóng yǎnyuèdāo) หรือง้าวมังกรเขียว (บ้างเรียกง้าวมังกรจันทร์นงาย) ตลอดระยะเวลาในการ ตรากรรทำศึกสงครามร่วมกับเล่าปี่และเตียวหุย กวนอูใช้ง้าวมังกรเขียวเป็นอาวุธประจำกาย ตลอดเวลาจนกระทั่งเสียชีวิต

เมื่อคราวโจโฉทำศึกกับตั้งโต๊ะ กวนอูใช้ง้าวมังกรเขียวตัดคอฮัวหยงมาให้โจโฉที่หน้า ค่ายด้วยความรวดเร็ว โดยที่ยังไม่จบเพลงรบและเหล่าที่โจโฉอุ้มมอบให้แก่กวนอูยังคงอุ่น ๆ สังกหารันเหลียงและบุนทิว สองทหารเอกของอ้วนเสี้ยวในคราวศึกตำบลเป่ย์แบ่ด้วยง้าวมังกร เขียวในเพลงเดียวเช่นกัน ตลอดระยะเวลาการทำศึกกวนอูไม่เคยห่างจากง้าวมังกรเขียว เมื่อเล่าปี่ ใ้กวนอูไปกินตำแหน่งเจ้าเมืองเกงจิ๋วร่วมกับกวนเป้งและจิวย๋ง โดยจิวย๋งรับหน้าที่ดูแล รักษาง้าวมังกรเขียวและถือแทนกวนอู เมื่อขุนกวนให้โลซกทางเกงจิ๋วคืนจากเล่าปี่ โลซกก็ได้ เชิญกวนอูไปกินโต๊ะที่ค่าย ณ ปากน้ำลกเค้า จิวย๋งก็คอยติดตามถือง้าวมังกรเขียวเคียงข้างกวนอู ตลอด

เมื่อคราวที่กวนอูพลาดท่าเสียทีลิบองและลกซุนจนถูกล้อมอยู่ที่เมืองเป่็กเสียด ก่อนจะนำ กำลังทหารจำนวนร้อยคนหักฝ่าออกมาจนถูกจับตัวได้พร้อมกับกวนเป้งและถูกประหารชีวิต ในภายหลัง ง้าวของกวนอูถูกพั่วเจียงยึดเอาไปใช้ แต่กวนหินบุตรชายของกวนอูเป็นผู้สังหาร พั่วเจียงและนำง้าวของกวนอูกลับคืนมา